

RUSSEL'DA ÇOCUĞUN EĞİTİMİNDE DEVLETİN ROLÜ*

*Ayşe ARIK***

ÖZET

20.yüzyıl'ın en ünlü filozoflarından olan İngiliz filozof Bertrand Russell (1872-1970) ,felsefe, matematik, eğitim, sosyoloji, politika, ahlak, metafizik vb. gibi pek çok konu üzerinde çalışmalar yapmış, dönemindeki pek çok filozofun görüşlerini yaptığı çalışmalarla etkilemiştir. Mantık ve şüpheciliğin önemini felsefenin her alanında sürekli vurgulayan Russell, eğitim felsefesi alanında da çok ses getiren fikirler öne sürmüştür. Eğitimde yeniliklere yol açan Russell, otorite, disiplin, özgürlük, gibi kavramların eğitimdeki yerini incelemiş, anne-babanın, öğretmen ve devletin eğitim üzerindeki etkilerini kendine has uslubu ile eleştirip yeni önerilerde bulunmuştur. Russell'in eğitim alanındaki çalışmaları kendisinden sonra gelen pek çok çalışma için çıkış noktası olmuştur.

Zaman içinde değişen eğitim anlayışı devletin eğitim aktiviteleri ile doğrudan ilgilenmesine neden olmuştur. Devletin eğitime müdahalesi bazıları tarafından desteklenmiş olsa da yine de birçok kişi tarafından eleştirilmiştir. Russell, devletin eğitime müdahalesine karşı çıkmış ve bu müdahaleyi devletin aynı tip insanlar yetiştirmek ve ideolojisini aktarmak için eğitimi bir araç olarak görmesi bakımından eleştirmiştir. Russell'a göre okul devletin ideolojisini planlı bir şekilde aktardığı yerdir. Russell, ideolojinin aktarıldığı eğitimin kendi kendine yetemeyen, düşünmeyen, sorgulamayan ve bireyselliğinin farkına varamayan robottan farksız bireyler yaratmaktan başka bir işe yaramayacağını savunmuştur.

Bu çalışmada Russell'in eğitim anlayışına göre çocuğun eğitiminde devletin rolü, tarih boyunca eğitim anlayışı, Russell'in genel eğitim anlayışı ve devletin eğitime müdahalesi bilgilerinden yola çıkılarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:BertrandRussell, Eğitim, Devlet, İdeoloji.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

**Öğr. Gör. Girne Amerikan Üniversitesi, El-mek: aysecengizarik@gmail.com

ROLE OF GOVERNMENT ON CHILD'S EDUCATION ACCORDING TO RUSSELL

ABSTRACT

Bertrand Russell (1872-1970) is one of the most important and influential philosophers of the 20th century. He has many valuable work in many different areas such as; philosophy, mathematics, education, sociology, politics, morality and metaphysics. Russell always emphasized the importance of logic and scepticism in every field of philosophy. Moreover, he has done studies in the field of education and suggested very effective and innovative ideas about education. Russell investigated the role of the parents, teachers and government on a child's education and he made suggestions for the subject matter. Studies of Russell have been very influential for many other following studies.

Changes occur in the field of education in time. These changes enabled government to have rights on the education system. Even though some people have supported the government's intervention on education, most of the people stood against this idea. Russell was against this idea of government's intervention on education and he criticized this situation as he thought that the government see education as a tool to transfer its ideologies to the citizens. According to Russell, schools are the places where ideology is transferred to students in a planned way. Russell thought that if the aim of the education is to transfer the ideology of the government the outcome will be students who are not self-sufficient, who can not think, who do not question and who do not realize their individuality which leads to having type of students who are not different than robots.

In this study, the role of the government on a child's education is discussed according to the Russell's education system by using the information of Russell's education principles, general education principles, and the intervention of government on education.

Key Words: Bertrand Russell, Education, Government, Ideology.

Giriş

Russell, G.E. Moore ile birlikte neo-pozitivizm ya da mantıkçı pozitivizm olarak da bilinen, pozitivizmin 20. yüzyılda çağdaş bir görünüm almış şekli olan "Analitik Felsefe"nin kurucusu olarak kabul edilir. "Analitik Felsefe" mutlak gerçeklik kavramı ve idealizme karşı bir tepki olarak doğmuş ve felsefenin amacını varlık, değer ve tanrı üstüne doğruluğu test edilemeyen öğretiler öne sürmek yerine, dildeki kavramları çözümlenerek tanımlamıştır (Taylor ve Francis, 2009). Mantık ve matematik alanında sürekli çalışmalar yapan Russell, bu çalışmalarını felsefe alanına da aktarmış ve mantıksal atomculuk öğretisini geliştirmiştir. Russell matematiksel mantık ve felsefi analizin bize dünyayı oluşturan bileşenlerle ilgili güçlü fikirler sunduğuna inanmıştır. Russell ayrıca Alfred North Whitehead ile birlikte Aristoteles'in "Mantık"ından sonraki en değerli mantık eseri sayılan "Principia Mathematica"yı yazmıştır (Taylor ve Francis 2009). Russell, felsefenin ortak bir tanımının yapılmasının mümkün olmadığını savunmuş, herkesin felsefe anlayışının ve tanımının farklı olduğunu ileri sürmüştür. Bu düşüncesine ek olarak Russell,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014*

felsefeyi tüm bilmediğimiz şeyleri kurgulamak olarak tanımlamıştır. Russell felsefenin önemli niteliklerini tanımlarken, felsefenin en çok bilgi üreten alan olmasına karşın en az sonuca varan bilgi alanı olduğunu söylemiş; tüm önyargı türlerinden uzak olması gerektiğine inandığını belirtirken aynı zamanda şüpheciliği de önemli bir yer vermesi gerektiğini vurgulamıştır (Russell'dan aktaran Gül, 2002).

Yaşamı boyunca özgürce yaşama fikri ve düşünce özgürlüğü için mücadeleler vermiş olan Russell bu görüşlerini eğitim alanında da savunmuştur. Russelleğitimin anne-baba, öğretmen ve devlet tarafından etkilendiğini bu yüzden de özgün olmaktan çok etki altında ve tekdüze olarak sonuçlandığını belirtmiştir.

1. Eğitim ve Devlet

“Devlet” sözcüğü sözlük anlamıyla karşımıza “toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık” (TDK sözlük) olarak çıkar. Filozofların yaptıkları “Devlet” tanımlarına göz atarsak, birbirinden farklı tanımlarla karşılaşırız. Kendi ideal devletini “Devlet” adlı kitabında kuran Platon (2008) “Devlet”i tanımlarken, kişilerin toplumda bir arada yaşadıkları gerçeği üzerinde durarak devleti bu birliktelikten ortaya çıkan bir kavram olarak tanımlamıştır. Platon’un öğrencisi olan Aristoteles ise Platon’dan farklı olarak devleti doğal yollardan oluşan bir varlık olarak tanımlamıştır. Rousseau, Spinoza ve Locke gibi filozoflar devlet kavramının çıkışını toplum sözleşmesine bağlamışlardır. Rousseauher ne kadar devlet kavramının ortaya çıkışı konusunda arkadaşlarına katılsa da devlet nasıl olmalıdır sorusu karşısında Locke gibi insanların haklarını savunmaktan çok devleti herşeyden üstün tutmuş ve karşı konulmaz bir güç olarak tanımlamıştır (Koplay, 2007).

1.1 Eğitimde Devletin Rolü

Eğitimin devlet ile olan ilişkisi ve bunun etkilerini daha iyi anlayabilmek için önce kısaca eğitimin tarihine bir göz atmak gerekir.

Eğitimin tarihçesi insanlık tarihiyle hemen hemen aynı zamanda başlar. İlk başlarda informal bir biçimde hayatta kalma mücadelesini içeren bir eğitim olarak karşımıza çıkan eğitim, yazının bulunmasıyla planlı programlı bir yol izlemeye başlamıştır.

Antik çağlarda eğitim formal forma girmesine rağmen, ya sadece güçlü ve erdemli kılmak için erkekleri eğitmek üzerine ya da sadece varlıklı insanları eğitmek üzerine yoğunlaştırılmıştır. Bu zamanın ünlü filozoflarından olan Platon ve Sokrates de eğitimi ahlak ve erdem temelli görmüşlerdir. Bu konuda değişikliğe giden ilk adım, profesyonel eğitimciler olarak tarihe geçen sofistler tarafından atılmıştır. Sofistler eğitimin sadece zenginlere yönelik olmaması gerektiğini herkesin eğitim hakkı olduğunu savunmuş, eğitimi teknik ve uygulamalı ve de bireysel bir boyuta taşımışlardır. Yine aynı dönemlerde Yunanlarda olduğu gibi Roma’da da modern çağlarda çokca bahsi geçecek olan, bireysel eğitimin önemi vurgulanmıştır (Oktay, 2013).

Ortaçağa gelindiğinde ise eğitimi din yönlendirmiştir. Dünyanın değişik coğrafyalarında eğitim egemen olan din ile birlikte düşünülmüştür. Ortaçağ Avrupa’sında skolastik düşünce ön plana çıkmış, Hristiyanlık temelli tüm düşüncelerin sorgusuz sualsiz kabulü eğitimde şart koşulmuştur. Baskıcı rejiminin yanında skolastik düşüncenin tek pozitif getirisi din açısından herkesin Tanrı karşısında eşit olduğu gibi, herkesin de eğitim alma konusunda eşit haklara sahip olduğu ilkesidir. Bünyesinde farklı din ve kültürler barındıran Osmanlı toplumunda ise tek bir eğitim sistemi yerine Müslüman çocuklar için Sıbyan mektepleri ve medreseler bulunmaktaydı (Uygun, 2007). Sıbyan ve medreselerin her ikisinde de eğitimin temelinde din vardı. Kuran’ın öğretildiği bu yerlerden Sıbyan okullarına ilkokul çağındaki kızlar ve erkekler kabul edilirken, daha yüksek öğretim kurumu olan Medreselere ise sadece sunnimüslüman mezheplerinden olan erkek

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall2014

çocuklar kabul edilirdi. Osmanlı döneminde devlet adamı ve yönetici yetiştirmek için de ayrıca Enderun mektebi adı verilen okullar vardı(Corlu,Burlbaw, Capraro, Han, &Corlu, 2010). Bu dönemde din adamları tarafından yapılmış olan eğitim ezberci bir yapıdaydı (Akyüz, 2004).

Ortaçağ dönemindeki dine dayalı eğitim sistemi, 16.-18. yy'da yerini Rönesans eğitimine bırakmıştır. Hümanizm, reform ve aydınlanma akımları bu dönemle birlikte ortaya çıkmıştır. Birbiriyle çelişen akımların birbiri ardından ortaya çıkması rönesans ve sonrası dönemlerin eğitim anlayışını farklı bir boyuta taşımıştır. Rönesans eğitimi din yerine hümanizmi temel alan ve bireyin gelişmesi amacıyla eğitimi şekillendiren bir eğitim yeniliğidir. Hala günümüzde kendi adıyla anılan eğitim programlarına sahip olan Erasmus, eğitimde hümanizm akımının en büyük destekçilerinden olmuştur. Yine 18.yy'da ortaya çıkan Fransız devrimi, aydınlanma felsefesini ortaya çıkarmış ve bu sayede eğitim Antikçağ ve Ortaçağ eğitiminin etkilerinden iyice uzaklaşarak herşeyin merkezine din yerine bireyi ve bireyin ihtiyaçlarını koymuştur. Sorgusuz sualsiz herşeyi kabul etmek zorunda kalan bireyler yerine, özgür, kendine yetebilen ve sorgulama cesareti olan bireyler yetiştirmek temel amaç haline gelmiştir. 18.yy'da karşımıza çıkan diğer bir yenilik eğitimde laiklik ve ulusalcılık kavramları üzerine yoğunlaşmasıdır. Bu yeniliklere ayak uydurmak zorunda kalan ülkelerden biri olarak Osmanlı Devleti'nde de uygulamayı temel alan askeri okullar açılmıştır (Akyüz, 2004).

Bunların yanı sıra Luther öncülüğünde ortaya çıkan reform hareketi, aydın hareket olarak görülen hümanizme taban tabana zıt bir şekilde eğitimi yeni bir din kavramına bağlar ve temelinde cezanın da yer aldığı sıkı bir disiplin uygulamasını da beraberinde getirir(Uygun, 2007). Ancak bu hareketlerin en önemli etkisi ortaçağda tam bir hegemonya oluşturmuş olan Katolik anlayışının din ve bireyler üzerindeki etkisi olmuştur. Luther'in kuruculuğunu yaptığı Protestanlık – ki 95 maddelik protesto metninde bu açıkça görülür- dinler üzerindeki kilise ve papaz etkisini ortadan kaldırmıştır.

19.yy'da ortaya çıkan endüstriyelleşme kendisiyle birlikte eğitimde de yenilikle getirmiştir. Dinden başlayıp kişinin kendisine dönen eğitimin amacı bu dönemde kişiden çıkıp topluma yönelmiştir. Toplumun çıkarlarına yönelik bireyler yetiştirmek amaçlı ortaya atılan bu eğitim yaparak yaşayarak öğrenme, mesleki eğitim, laiklik gibi bir çok sıfatlar almış ve bireylere sunulmuştur. İlk kez bu yüzyılda Amerika'da devlet okulları açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde ise 19. yy'dasivil okullar boy göstermiştir. Tanzimat'ın ilanı ile Osmanlı eğitim alanında çağının devletlerinden geri kalmamak için elinden geleni yapmıştır. Her ne kadar medrese zihniyeti Osmanlı'nın çoğu bireyi tarafından desteklenmese de eğitim alanındaki yenilikler için buna rağmen çaba harcanmış, ilk kez öğretmen yetiştiren okullar ve yabancı öğrenci okulları bu dönemde açılmıştır (Uygun, 2007). Zorunlu eğitim 19.yy'da sistematik bir hal alır. Russell'in anavatanı olan İngiltere'de 19. yy'ın başlarında az sayıda ve dini eğitim veren kilise tarafından yönetilen okullar bulunmaktaydı. 19.yy sonlarında zorunlu eğitimin devlet eline geçmesine direnen kilise okulları halen eğitim sisteminin bir bölümünde yer almaktaydı.

20.yy yeni eğitim kuramlarının gelişmesi açısından çok verimli olmuştur. 20.yy'da ortaya çıkan başlıca eğitim akımları “sanat eğitim akımı, çocuktan hareket akımı, kır eğitim yurdu eğitim akımı, iş eğitim akımı ve kolektif eğitim akım”larıdır (Uygun, 2007). 20.yy eğitimi denildiğinde John Dewey ve Maria Montessori'yi bu dönemdeki eğitim uygulamalarına en çok etki eden isimler olarak görmek mümkündür. Her ikisi de eğitim anlayışlarında gerekli bilginin öğretilmesi gerektiğini, öğrenciye bilginin kendisinin değil bilginin nasıl kazanılacağı anlatılması gerektiğini savunmuşlar ve öğrenciyi eğitimi şekillendiren etken olarak görmüşlerdir. Türkiye Cumhuriyet'inde ise önceleri örgün şekilde sürdürülmekte olan tüm eğitim aktiviteleri ve okullar 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış, devlet himayesi altına girmiştir (Uygun, 2007). Cumhuriyet'in ilan edilmesinin ardından eğitim

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

programında bir yeniliğe gidilebilmiştir. Güncellenen programda eğitimin amacı öğrencilere topluma uyum sağlayıp iyi vatandaş olabilmeleri için öğrenmeleri gereken bilgiler, beceriler ve davranışların kazandırılması böylelikle öğrencilerin hayata hazırlanması hedeflenmiştir (Akyüz, 2004). Yine Cumhuriyet sonrası dönemde 1933 yılında, öğrencilere Türk vatani ve Türklük kavramının benimsetilmesi amacı ile eğitim programlarına her sabah okutulmak üzere andımız eklenmiştir (Akyüz, 2004). Cumhuriyet sonrası dönemdeki eğitimin en önemli gelişmelerinden biri de kadınların eğitime verilen önemdir. Bu dönemde eğitim erkek ve kız öğrencilerin karışık olarak bulunduğu sınıflarda yapılmaya başlamıştır. (Akyüz, 2004).

21. yy gerçekleştirilen her yeniliği eğitim alanına da yansıtmıştır. Hayatın her alanına hakim olan teknoloji eğitimin de neredeyse temel belirleyeni olmuş, eğitimde 'bilgi çağı' nı ortaya çıkarmıştır. Teknoloji alanında atılan büyük adımlar, eğitimde bilginin kolayca erişilebilen birşey olmasına yol açmış, diğer taraftan eğitimi öğretmenin tekelden alarak insani otoriteden bağımsızlaştırmıştır. Bu çağda bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, bilgiyi üretip nasıl kullandığı ile doğru orantılıdır. Her alanda işleri kolaylaştıran teknoloji, eğitimde de öğrenci ve öğretmene sayısız kaynak ve kolaylık sağlamıştır. "Herkes eğitim" ve "yaşam boyu eğitim" bu yeni yüzyılın getirdiği yeniliklerden olup günümüz eğitim sisteminde de etkilerine rastlanılmaktadır (Omurtag ve Karaçay, 2004).

Eğitimin tarihinde görüldüğü gibi, farklı dönemlerde o zamanki öncelikler doğrultusunda farklı eğitim sistemleri uygulanmıştır. Antik çağların ilk dönemlerinde örgün olarak yürütülen eğitim-öğretim aktiviteleri son yüzyıllarda devlet tarafından yönetilen ve önem verilen bir alan haline gelmiştir. Birçok filozof ve düşünür kendi dönemlerindeki devlet etkisi altında kalan eğitim sistemini eleştirmiş ve devletin yönetimi altında olan bir eğitim sisteminin kesinlikle özgür ve yenilikçi bir eğitim sistemi olamayacağını savunmuştur. Eğitimde din temelinden ve bireysellikten uzaklaşıldığında ortaya çıkan toplumsal yön, devletin eğitim üzerindeki etkisini artırmıştır. Eski çağların ardından ortaya çıkan yenilikler eğitimsizliğin bir yetersizlik olduğu kanısını doğurmuş ve eğitim yaygın hale gelmiştir. Yaygın hale gelen eğitim demokrasi için vazgeçilmez bir unsur olarak belirlendikten sonra devletin doğrudan ilgilenmeye başladığı bir konu haline gelmiştir.

Devletin eğitime müdahalesi kimileri tarafından desteklenmiş kimileri tarafından ise eleştirilmiştir. West (1970) ve Bulaç (2013) devletin eğitime müdahalesinin fayda sağlamadığını savunurken Platon (2008), Spartalılar (MÖ 200), Steeg (2005) ve Mill (1998) bu konuda devletin tarafını tutmuşlardır.

Platon (2008) tasarladığı ideal devletinde eğitimli bireylere yer vermiştir. Hatta belirli bir yaşa kadar sadece belirli bir kesiminden olan bireylerin eğitilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Spartalılarda da soylu aristokrat sınıfın eğitilmesi temel alınmıştır. Steeg (2005) yayınladığı yazısında devletin eğitimi ele almasının faydalarını anlatırken bazı devletlerin bu konuda etkili olmayabileceğinden bahsetse de genel olarak devletin eğitime müdahale fikrini desteklemiştir. Mill (1998) devletin toplum üzerinde söz sahibi olması gerektiği fikrini savunmuş, eğitimin devlet eliyle verilip herkesin eğitilmesi gerektiğini ve eğitimsizliğin suç olduğunu vurgulamıştır.

Bunlara karşı olarak West (1970) Mill'i hürriyet fikrinden yola çıkarak eleştirmiş ve devletin eğitim üzerinde söz sahibi oluşu fikrini reddetmiştir. Kaleme aldığı köşe yazısında Bulaç (2013), devletin eğitimi yaygınlaştırırken öğrencilerin karakterlerini ve istediklerini göz ardı edip mekanik bir şekilde eğitim verdiğini öne sürmüş buna dayanarak eğitimde özelleştirmeye gidilmesi gerektiğini savunmuştur.

Devlet müdahalesini onaylayan kesim bunun gerekçelendirmesini henüz kesin bir şekilde yapamamış olsa da bu konuda farklı görüşlerin olduğu göz ardı edilemez. Devletin eğitime

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall2014

müdahelesinin gerekçelendirmesi olarak öne sürülen nedenler arasında en çok karşılaşılanlar; suç oramı sorunu, eşitlik ve ideolojilerin benimsetilmesidir.

Eğitimin suç oranını azaltacağı görüşü pek çok kez gündeme getirilmiş ve bu yüzden devletin eğitime müdahalesi gerektiği öne sürülmüştür. Lott (1987) çalışmasında pek çok kişi tarafından onaylanan bir görüş olarak devlet tarafından verilen eğitimin belli başlı görüşleri öğrenciye aktarıp suç oranını düşürmesine yardımcı olacağından eğitimin kamu malı olarak görülmesini suç miktarını azaltmasına bağlandığını belirtmiştir. Buna karşı görüş olarak yine aynı çalışmada Lott (1987) devlet tarafından sağlanan eğitimin suç oranında bir azalma sağlayacağı konusunun yoğun şekilde tartışıldığını ve hatta özel okulların bu konuda daha etkili olabileceği konusunda çalışmaların olduğunu da savunmuştur.

Devletin eğitime el atmasının diğer bir gerekçelendirmesi ise eşitlik konusu üzerinedir. Eskiden sadece varlıklı ailelerin çocuklarına tanınan eğitim hakkı devletin eğitime el atması ile ekonomik sınıf ayırmaksızın herkesin eğitim hakkı elde etmesini sağlamıştır. Lott (1987) çalışmasında Guthrie ve Levin'in bu konuda devletin eğitimde söz hakkı olmasının doğru olduğundan bahsettiklerini savunurken, Stigler (1970) ise bu konuda devletin müdahalesinine eğitimde eşitliği sağlayamadığını savunmuştur. Bunun kanıtı olarak da Stigler devlet okulları olmasına rağmen varlıklı kişilerin çocuklarını özel okula vermekten vazgeçmediklerini öne sürmüştür (1970).

2. Russell'ın Eğitim Anlayışında Devlet'in Eğitim Üzerindeki Rolü

2.1 Russell'ın Eğitim Anlayışı

Russell'ın eğitim anlayışı tanımladığı ideal kişilik kavramı ile örtüşmektedir. Russell'a göre ideal kişiliğin temelini oluşturan dört öge vardır: "Canlılık, Yüreklilik, Duyarlılık ve Zeka" (vitality, courage, sensitiveness, and intelligence) (Russell, 1993, s.42). Russell'a göre canlılık, salt fizyolojik bir özellikten çok enerji ve gücü simgeleyen bir özelliktir. Canlılık sayesinde kişi yaşamaktan haz alır. Canlılık kişilerin çok yönlü ve yansız olmasını sağlar bu yüzden canlı insan hareketli, meraklı, neşeli insandır ve bu insanlar yaşamdan haz almayan insanlara göre çok daha mutlu ve başarılıdır. Canlılık insanlarda uyandırdığı tutku sayesinde insanları daha çok çalışmaya teşvik eder. Russell'a göre canlılık yaş ilerledikçe azalan bir özelliktir. Russell özellikle çocuklarda küçük yaşta en yüksek seviyede olan canlılığın eğitim ile birlikte giderek azaldığını vurgulamıştır. Bunun gerekçesi olarak verilen eğitimin, canlılık özelliğinin çok yönlülüğünü kaybettirecek şekilde belirli şeylere odaklanan ve öğrencinin kullanacağı pratik bilgidan çok genel bilgileri içermesini göstermek mümkündür.

Yüreklilik, korkusuzluğu tanımlar. Russell eğitimin korkusuzlukla kazandırılabilceğini, kimsenin korkarak birşey öğrenemeyeceğini savunur. Russell'a göre insanları korkusuz yaşamak için eğitmek mümkündür. Ayrıca korku konusundaki açıklamalarını detaylandıran Russell, korkusuzluk eğitiminin ilk çocukluk yıllarında başlaması gerektiğini, ailenin ya da bakıcının korkusabile çocuğa bunu belli etmemesi gerektiğini aksi takdirde bunun çocuğun geleceğinde ciddi sorunlar yaratacağını söylemiştir.

Duyarlılık Russell'a göre herkeste olması halinde dünyanın kesinlikle yaşanılabilir bir yer olabileceği, yürekliliği dengeleyen bir kavramdır. Çünkü duyarlı insan kendi haklarının yanısıra karşısındakilerin haklarını da gözetir ve böylece toplum hayatına uyum ve düzen getiren insandır. Russell'a göre duyarlılık duygusunun çocuklara kazandırılması zor ama bir o kadar da faydalıdır. Bunun nedeni duyarlılığın kişinin ben duygusuna aykırı olarak karşısındakinin varlığını da kabul etmesiyle ortaya çıkması ve duyarlılık duygusunun bu nedenle her aile bireyinde ve öğretilimde bulunmasının kesin olmamasıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

Son kişilik karakteri olarak zekadan bahseden Russell, zekayı bilgili olmak olarak değil bilgiyi kullanma yeteneği olarak tanımlıyor. Russell'a göre zekanın kaynağı merak ve gerçek merak bilgiyi sevmekten kaynaklanır. Doğru ve gerçek eğitim ancak bilgiyi severek gerçekleşir (Russell, 1993). Russell'ın ideal kişisini anlatırken bahsettiği özellikler eğitim anlayışı hakkındaki önemli referans noktalarıdır.

Russell'ın kendinden önce yaşamış çoğu filozofun aksine ayrıcalıklı insanların eğitildiği ya da tek tip vatandaşlar sağlayan İngiliz ve Amerikan tipi eğitimi, insanları tembelleğe ya da aşırı şüpheciliğe iten; Japon ve Çin eğitim sistemlerini ve eğitimi bir kuruma bağlayan Cizvitleri eleştirdiğini görürüz. Russell'agöre eğitim kız-erkek, zengin-fakir, isteyen-hak eden herkesin olmalıdır. Ayrıca eğitimin amacı, tembellik ya da fazla şüphecilik değil, bilgiye ulaşılammış ya da ulaşılması zor olduğu durumlarda bile yapılan yanlışlar kabul edilerek doğru bilgiye ulaşılabilme (Russell, 1993). Russell (1993) eğitimin bir kuruma bağlanmaması gerektiğini belirtirken, Cizvitler'in eğitimi Katolik Kilisesi'ne bağladığını ve bu okullarda öğrencilerin korku temelli ve kendi yararlarına değil toplum yararına olacak bilgilerle donatılıp yanlış eğitildiklerini söyler. Bunlarıyanında Russell, eğitim sistemlerini eleştirirken disiplin konusunu da ele almış ve ağır, fiziksel cezalandırmayı içeren disiplin uygulamalarına kesinlikle karşı çıkmıştır. Bunun gerekçesi olarak Russell, fiziksel cezanın eğitimde hiçbir getirisi olmadığını aksine çocuklarda otoritenin fiziksel zarar vererek kazanılacağı izlenimi bırakarak onları şiddete teşvik edeceğini söylemiştir (Russell, 1993). Russell'a göre övgü ve yergi dozunda olduğu sürece eğitimde çok işe yarar unsurlar haline gelmektedir (Russell, 1993).

Russell, eğitim anlayışında özgürlüğe önem veren bir filozof olarak, kendi zamanında ki eğitim sistemi de dahil olmak üzere, karşılaştığı hiç bir eğitim sisteminin özgür sistemler olmadığını belirtmiş bunu da anne-baba, öğretmen ve devlet etkilerine bağlamıştır. Ayrıca Russell buetkenleri baskın olma durumlarına göre derecelendirmiş ve çocuğun eğitimine en çok belirleyici olan etkenin devlet unsuru olduğunu belirtmiştir (Yılmaz, 2001).

Ahlaki eğitim vedüşünce özgürlüğü Russell'ın eğitim anlayışında önemli kavramlardır. Russell, iyi yetişmiş bireylerin merak ve şüphe sahibi olduklarını, kendi kararlarını verebilen ve körü körüne boyun eğmeyen insanlar olduklarını vurgulamıştır. Temelleri küçük yaşta verilen eğitime dayanan bu özellikler, küçük yaşta kazandırıldıklarında zorlamaya gerek olmadan doğal olarak bireydefarkedilecektir. Bu yüzdendoğruluk ve düşünce özgürlüğü çocuklara öğretilmelidir. Bu yolda çocuklara ceza vermek ve övmek aşırıya kaçmadan uygulanmalıdır (Russell 1993).

Eğitimde öğretilen herşey uygulanmaya konabildiği zaman faydalı olur. Çocuğa öğretilmesi gereken kullanabileceği pratik bilgilerdir. Her şey öğretilirken, gerçeğe uygun olarak öğretilmelidir. Çocuklar küçümsenmeden aslına uygun şekilde bilgilendirirlerse ahlak anlayışları sağlıklı olarak gelişir ve aksi yönde eğilim göstermezler (Russell, 1993).

Russell anne ve babanın çocukların kişilik eğitiminde çok önemli rol oynadıklarını vurgular ve 'Eğitim Üzerine' adlı kitabının önemli bir bölümünü bu konuya ayırır. Russell'a göre doğru geliştirilen bir kişilik çocuğun eğitim hayatı ve gelecek yaşantısı için çok önemlidir. İlk öğretmenlerin anne ve babalar olduğunu savunan Russell, gerçekte anne ve babaların ilerki yaşlarda öğretmenlerin yerini tutamayacaklarını söyler ve bunu anne-babanın çocuklarına duydukları aşırı sevgi ve ilgiye bağlar. Çocuklar nötr olarak doğarlar, onlar da kötülük ya da iyilik ağır basmaz. Zamanla çevrelerinin etkisiyle alışkanlıklar kazanıp bunları ilerde yaşam şekline dönüştürmek üzere sahiplenirler.Eğitim çocukların isteklerini değişik yollara yönlendirebilir. Çocukları iyi birer birey haline getirmek imkansız değildir. Öncelikle bu görev anne-babadan başlayıp 6 yaşından sonra öğretmenin de eğitim sürecine katılmasıyla devam eder. Russell'a (1993) göre 14 yaşına kadar bireyler kendilerini tanımlarına yönelik eğitilmeli ve bundan sonraki

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall2014

eğitimi ona göre şekillenmelidir. Her birey ilgi alanları doğrultusunda ve kapasitesine uygun eğitilmelidir.

2.2 Russell'ın Eğitim Anlayışında Devletin Rolü

Farklı ideolojilerin farklı devlet tanımları vardır. Komünistler devletin varlığını her yerde hissetmenin mümkün olduğunu iddia eder; anarşistler devletin varlığına karşı çıkar; faşistler devleti en yüksek güç görürler; liberaller ise sınırlı yetkileri olan devleti savunurlar. Savaş ve emperyalizm karşıtı olduğunahayatı boyunca göstermekten çekinmeyen, hatta bu nedenle hapis yatmasına rağmen yaşamı boyunca barışçıl çizgisinden çıkmayan Russell, hayatının önemli bir bölümünde kendini liberal olarak tanımlamıştır.

Russell'a göre "Devlet değişik amaçlarla bir araya gelmiş olan ve statüko korunduğu sürece iyi bir gelir elde eden çeşitli görevlilerden oluşan bir topluluktur." (Russell'dan çeviren Arık, 2014) Russell, devletin somut bir varlık olmadığını, sadece kendisini yönetenlerin davranış ve düşüncelerinin tümünden oluşan soyut bir kavram olduğunu savunmuştur. "Devlet bir soyutlamadır, ne haz duyar, ne acı çeker, ne mutlanır, ne de korkar... Devletin niyetleri sandığımız şey onu yöneten kişilerin niyetlerinden başka bir şey değildir. O kadar ki, devletin yüceltilmesi, aslında az sayıda yöneticilerin yüceltilmesidir sadece..." (Russell, 1963 s.120).

İngiliz devletin bir üyesi olan Russell monarşiyi diğer tüm devlet yönetim biçimlerinden daha doğal bulmuştur. O'na göre, bunun nedeni monarşide sadece güç arzusu içinde olan bir lider ve ondan korkacak bir toplum olması gerektiğidir (Russell, 1938). Monarşinin tam da bu 'doğal yönden oluşma' yönü onu diğer bir yönetim biçimi olan demokrasi karşısında yenilgiye uğratar. Babadan oğula geçen hükümdarlık, yöneticilik vasıflarına bakılmaksızın gözü kapalı kendi çıkarlarından başka kimseyi düşünme sorumluluğu olmayan yeni hükümdarın, oğulun, eline teslim edilir (Russell, 1938).

Diğer bir yandan demokrasi tek cümle ile bize öğretilen tanımıyla halkın kendi kendini yönetmesidir. Demokrasi anlayışını benimseyen devletlerde halk kendi iradesiyle kendini temsil etmesi için yöneticisini seçer. Bu yöneticinin kendi istek ve arzularını değil kendini o göreve getiren halkın istek ve arzularını yerine getirmesi beklenir. Demokrasi doğruluğu kanıtlanmış veya ortak bir görüşle kararlaştırılmış düşünce ve davranışlar doğrultusunda hareket etmelidir. Din, dil ve ırk ayırt edilmeksizin bir devletin her bireyi demokrasi sayesinde eşit sayılmalıdır. Russell'a göre demokratik devletlerde bireyler başkalarına zarar vermeyecek şekilde özgürce hareket etme ve düşüncelerini ifade etme hakkına sahip olmalıdır. Demokratik devlet, herkesin hakkının aranabileceği, hukuk kuralları çerçevesinde yaşanan, yetkinin genlerden gelenin değil ehliyetli olanın elinde olduğu bir yönetim biçimi olmalıdır (TheGuardian, 1953). Russell, her ne kadar demokrasinin bir devlet için doğru yönetim biçimi olacağını savunmuş olsa da devletlerin başındaki kişilerin doğalarındaki en güçlü olma arzularına yenilebileceklerini, başka devletlerin zayıflıklarını kendi çıkarları olarak görebileceklerini belirtmiş, bu yüzden de devletlerin içerisindeki bireyler arasındaki ayrımcılığın ortadan kalkması, güçlü bireylerin zayıf bireylere zarar verememesi ve böylelikle savaşların son bulması için demokratik, ortak bir dünya devleti kurulması gerektiğini savunmuştur.

Russell'ın dünya devleti, dünyada barış ve eşitlik içinde yaşanması için tasarlanmış bir devlettir. Bu dünya devletinde her toplum gönüllü olarak asker gücünü azaltacak, hiç bir ulus nükleer silah bulundurmaz (Russell, 1961, s. 74). Tüm uluslar için geçerli olacak uluslararası bir yasa olacaktır. Devletlerde bulunan doğal kaynaklar tek bir ulusa değil, tüm dünya devletlerine ait olacaktır (Russell, 1961, s. 124). Dünya devletinde eğitimde de önemli değişiklikler yapılacak, devletler kendilerini övüp, diğer devletlerden daha üstün gösteren şeyleri öğretemeyeceklerdir (Russell, 1961, s. 124).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

Devletin eğitimdeki müdahalesinin başlıca nedeninin ideolojisini aktarma ve belirli bir tipte bireyler yetiştirmek olduğu çokça tartışılan bir görüştür.

İdeoloji kavramını tarihte ilk kez Destutt de Tracy (1755-1836) "İdeolojinin Unsurları" adlı eserinde kullanmıştır. Tracy bu kavramı fikir ve düşünceleri konu alıp inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlamıştır. Zaman içinde ideoloji kavramı bu tanımdan farklı olarak birçok filozof tarafından yeniden yorumlandırılmıştır.

Allard ideolojiyi "insan düşüncesinin ve eyleminin amacını, bu amaçlara nasıl varılacağını tanımlayan ve sosyal ve fiziki gerçeklerin niteliğini belirleyen bir değerlendirici prensipler sistemi" (Allard, 1971 s.117) olarak tanımlarken, Laclau'ya göre ideoloji "toplumsal formasyonun birlik ve beraberliğini sağlayan ve devam ettiren, sistemin toplumsal koşullarını sürdüren ve yeniden üreten ve devletle aynı amaca yönelmiş bir düzen" dir (Laclau'dan çeviren Sarıca, 1998 s.73). Marx (1845-46) 'a göre ideoloji mantıklı olmasına rağmen sadece egemen bireylerin toplumdaki çıkarlarını haklılaştıran fikirler sistemidir. Benzer bir tanım yapan Mannheim (1968) 'a göre ise ideoloji belirli bir kesimin çıkarlarının evrenselleştirilmesidir., Althusser ise ideolojinin "toplumsal formasyonun belirleyicisi, buna göre toplumun dönüştürücü bireyleri bu ilişkilere göre içerisinden yönlendirici egemen fikirler ve tasarımı sistemi" (Althusser'den çeviren Özışık, 1991 s. 47) olduğunu savunur.

Devlet eğitiminin Avrupa ülkelerinde kilise ile başlaması bu fikrin destekleyicisi olmuştur. Dinin dünya üzerindeki egemenliğinin ve güvenilirliğinin zayıflaması ile ideoloji kavramı boşalan yeri doldurmuştur. Dinin toplumlar üzerinde yarattığı etkiyi yaratma sırası ideolojiye geçmiş, ve böylece ideolojiler devletlerin her alanda kendi istedikleri ve onayladıkları şeylerin tek ve herşeyden üstün bir amaç olduğunu benimsetme aracı olmuşlardır.

İdeolojiler ait oldukları devletlerin kararları doğrultusunda oluştuklarından, ideoloji kavramının yönetme gücünü elinde bulduran kişiler tarafından belirlenip öznelştirilir. Böylece ideolojiler, devletlere şekil veren ve devletleri kontrol eden bir sistem haline alırlar.

Eğitimin devlet eliyle sürdürüldüğü gerçeği, eğitim ile ideoloji arasındaki bağlantının varlığını kanıtlar niteliktedir. Eğitim devletlerin kendi ideolojilerine uygun bireyler yetiştirmeleri için kullandıkları bir araçtır. (Hegel'den çeviren Sözer 2003, Tezcan 1997, Şimşek, Küçük, Topkaya 2012)

Rousseau (2009)'ya göre devlet eliyle eğitim bireylerdeki öznelliği yok edip, toplum içinde bir özne olmayı, toplumun ihtiyaçlarına yönelik şekil alma gerektiğini aşılama hedeflemektedir. Nietzsche (Nietzsche'den çeviren Özdağ, 1991) ve Weber (Weber'den çeviren Parla, 1993) ise devlet tarafından sağlanan eğitim itaat ve disiplin üstüne kuruludur. Nietzsche'ye göre eğitim, "terbiye olmakla, emir altına girmekle, itaat etmekle ve dahası hizmetkarlık başlar ve bunun hedefler." (Nietzsche'den çeviren Özdağ, 1991 s.89)

Okullar, devletlerin ideolojilerini planlı ve programlı bir şekilde aktardıkları kurumlar olarak tanımlanabilirler. Devlet okullarında eğitim zorunlu ve ücretsiz bir şekilde sunulur. "Egemen sınıf, aynı değerlere sahip, homojen ve kolay yönetilebilir bir toplum yaratabilmek için eğitimin başarıyla verilebilmesinin ne kadar gerekli olduğunun farkındadır. Ulus-devletlerde okulların parasız, zorunlu ve uzun süreli olması da bu yüzdendir." (Önce, 2012 s.1)

Politik fikirlerin eğitim yoluyla öğrencilere aktarıldığı gerçeği her ulusun tarih kitaplarında aynı savaşların farklı versiyonlarının yer almasıyla gözlemlenebilmektedir. The Jerusalem Post gazetesinin 2012 yılında yayınladığı yazıda okullarda ve üniversitelerdeki eğitim döneminin politik fikirlerin benimsetebilmek için güçlü politik baskılar kullanıldığı savunulmuştur. "Bizim eğitim sistemimizde öğrencilerin değişik seçenekler arasından en iyiyi, en doğruyu, en güzeli

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall2014

araştırıp bulması için zihinsel bir çabada bulunmasına gerek yoktur. Bu değerler; nasıl olsa sınıfta iyiler-kötüler, doğrular -yanlışlar, aklar-karalar şeklinde aktarılmaktadır”(Kaya, 1989 s.94) Russell konu ile fikrini Fichte’den yaptığı alıntıda şöyle açıklamıştır.

“Eğitim bireylerdeki özgür iradeyi yok etmeyi amaçlamalıdır ki, bireyler okulda eğitim aldıktan sonra hayatlarının geri kalanında okuldaki yetkililerinin istediklerinden farklı düşünmemeli ve hareket etmemelidirler. Gelecekteki sosyal psikoloğun, üzerlerinde farklı metodlar uygulayarak karın siyah olduğunu onlara ikna edecek birden fazla okullu öğrencisi olacaktır. Bu teknikler mükemmelleştirildiğinde, bir jenerasyondan fazla süredir eğitimden sorumlu olan devletler yurttaşlarını asker ya da polise ihtiyaç duymadan kontrol edebilecektir.” (Fichte’den ,1810 alıntı yapan Russell, 1952)

Russell’a göre de çocuğun eğitiminde en belirleyici faktörün devlet olması eğitimin bir devletin ideolojisine ulaşmada kullandığı araç olması yüzündendir. Devlet tarafından yönetilen eğitimin amacı, devleti ideolojisine ulaştırmak için toplumdaki her bireyin farklı görüş ve fikirlerle sahip olması yerine aynı değer ve düşüncelere sahip olmalarını sağlamaktır. Eğitim ile bireyleri istenilen şekiller verilerek ideal yurttaş kalıbına sokmak diğer tüm yollardan çok daha kolay ve acısızdır. Devletlerin sahip olmak istedikleri ideal yurttaşlar baştaki kişilere saygısızlık etmeyecek, yönetme ve yönetilme biçimlerini eleştirmeyecek, kendi devletlerini en yukarda tutacak ve devletleri için ellerinden gelen herşeyi düşünmeden yapabilecek kişilerdir (Russell’dan çeviren Arık, 2014).

Devlet ve kilisenin tek düze bireyler yetiştirmesinin amacı budur. Devlet kendine itaat eden ve kararlarını sorgulamayan bireyler yetiştirmenin yolunu eğitimde bulurken, kilise ise kendi inançlarını aktarmak ve benimsetmek içineğitimi kullanır. Sorgulayan birey kendi gerekçelendirmesini yapabilecek olan tehlikeli bireydir. Herşeye boyun eğen birey ise, sorgusuz sualsiz kendinden isteneni yapacak mükemmel vatandaş olma yolundaki potansiyel adaydır. Çoğu kişinin bireylere kendi fikirlerini duygu ve inanç sömürüsü ile aşlamakla suçladığı kiliselerin eğitim konusundaki pratikteki işlevlerinin devletinkinden daha farklı olduğu söylenemez. Kiliselerin eğitime vakıf olduğu zamanlarda kişilerin cahil olmaları okuma yazma bilmemeleri gerçeği arayıp sorgulamalarını engeller, onlara aktarılan bilgilerle körü körüne inanıp bağlanmalarına neden olurdu (Russell’dan çeviren Arık, 2014). Devlet ve kilise için okuma yazma bilmeyen insanlardan ziyade okuma yazma bilen insanlara ulaşmak daha kolay olmuştur. Kitaplar, gazeteler, dergiler gibi devlet kontrolünde yayınlanan tüm baskılar ideolojiye ulaşmadaki yararlı yurttaşta yapılan yatırım olarak geri dönmüştür.

Russell’a göre öğretmenin çocuğun eğitimi üzerindeki etkisi devletin eğitim üzerindeki etkisi ile doğrudan ilişkilidir. Kendi özgür iradesi ile konular seçebilen ve bu konuları yine kendi özgür iradesi ile öğrenciye aktarabilen öğretmen ya yoktur ya da sayıca çok azdır. Devletin idaresi altında olan bir eğitim sisteminde öğretmen de aynı şekilde devletin amacına hizmet etmek durumundadır. Öğretmen kendine verilen görevi, öğrenciye istenilen bilgiyi verip onu belirli bir kalıba yerleştirmeyi, kimi zaman zorunluluktan kimi zaman ise karakteri gereği taşıdığı aşırı milliyetçi duygular doğrultusunda sorgusuz sualsiz yapar. Yani öğretmen eğitimde öğrencinin karşısına geçmiş toplum-devlet yansımasıdır. Bu yüzden ki Russell öğretmenin öğrenciye bilgiyi değil bilgi sevgisini aşılması gerektiğini söylemiştir.

Otoritesiz bir eğitim düşünülemez (Russell’dan çeviren Arık, 2014). Otorite hayatın her alanında olması gerektiği gibi eğitimde de yer almalıdır. Fakat şekli ve miktarı otoritenin olumlu ya da olumsuz etkisini belirleyen en önemli faktörlerdir. Otoritenin fazlası kişiliğin gelişmesini engelleyerek kişilerin kendi benliklerini toplum içinde kaybetmelerine neden olur. Böylelikle bireyler kişilik gelişimlerini tamamlayamazlar; sağlıklı düşünemezler, kalıp haline getirilmiş

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

robotlardan farksız olurlar. Russell'a göre eğitimde otorite her zaman devlet, kilise anne-baba veya öğretmenin elinde olmuştur (Russell'dan çeviren Arık, 2014).

Yurttaşlarının düşünmesini istemeyen devletlerin esas amacı da zaten budur. Onların düşünmelerine gerek yoktur. Çünkü devletler kendi çıkarları doğrultusunda belirledikleri ideolojilerini yurttaşlara eğitim ve basın gibi farklı propaganda yöntemleriyle aktarırken zaten yurttaşları için en iyisini, yani iyi birer yurttaş olabilmek için yapmaları gereken herşeyi onlar için düşünmüş, tasarlamış, uygulamış ve sürekliliğini sağlamış olur.

Devletlerin yurttaşları için tasarladığı sözde faydalı olan eğitimde öğretilen bilgilerdevleti yönetenlerin kendilerini her zaman üstün göstermesini sağlayacak türden bilgilerdir. Kaybedilen savaşlar, ülkeyi kötü yönde etkileyen siyasi veya ekonomik akımlar, her zaman başkasının suçu olarak gösterilir ya da tamamen müfredattan çıkarılır. Böyle bir eğitim öğrenciye sadece kendini üstün görmeyi diğer ırkları ve ulusları küçük görmeyi hatta yok saymayı öğretir. Adı eğitim olduğu için ve erken yaşta başlayan eğitim bu formatta olduğundan bireyler küçük yaştan itibaren itaat etmeyi, sorgulamamayı öğrenirler. Russell "insan aptal değil cahil doğar, eğitimle aptalaşır" sözü ile kişilerin eğitim adı altında belirli bir otorite ile kendilerine empoze edilme ilk istenen yanlış bilgilerin sadece onlara mutsuzluk ve başarısızlık getireceğine inanmaktaydı. Bu yolla modern zamanın kölesi anlamına gelen robotlaştırılmış standart bireyler ortaya çıkar. Böylelikle bireyler eğitim görmüş cahil insanlar olurlar. Eğitimleri boyunca öğrendikleri doğru ve faydalı zannettikleri bilgiler onları sadece bir biri ile aynı düşünen hatta düşünemeyen sadece düşündüklerini düşünen bireyler yaparlar. Düşünemeyen, sadece nefes alıp hareket eden diğer sıradan canlılar gibi olurlar. Kendi benliklerini kaybederler. Eğitimi şu anda elinde bulunduran devlet, bireyleri eğitirken sadece kendi ideolojisini değil bireylerin isteklerini ve ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmalıdır.

Russell devletlerin sadece otoriter pozisyonda kendi "ideal insan" anlayışlarına göre değil ayrıca bireyin de ihtiyaçlarına uygun bir eğitim sistemi geliştirmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Russell kendi ilkelerinden yola çıkarak önerdiği eğitim anlayışında, devletin eğitim üzerindeki yetkilerinin "denetleme veödenek sağlama" ile kısıtlanılıp " (1) işlerin insanlara yalnızca o işi yapma yetilerine bakılarak verilmesi, (2) eğitimin insanları, kanıtı olmayan önermelere inanma alışkanlığından kurtarmayı amaçlaması..." gerektiğini ve bu ilkelerin tüm dünyaya aydın insanlar tarafından yayılması gerektiğini belirtmiştir. (Russell'dan çeviren Arık, 2014 s.69)

Russell'a göre eğitim sistemi birçok şey öğretmeyi amaçlamalıdır. Bunun tek yolu ise öğrencilerin öğrenmeyi istemelerinden geçer.Bunun için Russell'ın önerdiği şey küçük yaşta öğrenme sevgisini öğrenciye aşılıyarak bilgiyi istemesini sağlamak. Russell'a göre müfredatta yer alması gereken başlıca dersler matematik, coğrafya, tarih, edebiyat ve dil dersleridir.Bu dersler kolaydan zora gidecek şekilde öğrencilere aktarılmalıdır. Bu derslerin tümü öğrencilere hayat boyu yararlanacakları özellikler kazandıracaktır. Matematik kurallar yolu ile öğretilecek ve pratik olarak günlük yaşamda kullanılacaktır. Öğrencinin dünyaya bakış açısını genişletecek coğrafya ve tarih dersleri öğrencinin kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Edebi bilgi kim hangi eseri yazdı şeklinde değil, eserlerin ayırt edici özellikleri ve benzerlikleri nelerdir fikrine odaklanmalıdır. Dil eğitimi ise temel eğitim gibi küçük yaşta başlamalı ve dil öğrenen öğrenci mutlaka bu dil ana dili olan bir kimsedenöğrenme süresi içinde destek almalıdır. Toplumda yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmesine yetecek kadar bilgiyi temel eğitim ile alan öğrenci sonrasında kendi ilgi alanıdoğrultusunda eğitimine devam etmelidir.

Geçmişten günümüze kadar ortaya çıkan eğitim anlayışlarına baktığımızda, etrafımızda çizdiğimiz daireleri görüp şaşırılmamız mümkün değil. Yapılan birçok eğitim yeniliğiyle bir adım ileri gidip bir başkasıyla geri gelmişiz. Yazılan ve tasarlanan farklı eğitim sistemlerinin kağıt üstünden öteye gidememiştir. 1872-1970 yılları arasında yaşayan BertrandRussell'ın zamanında yaptığı eğitim eleştirileri ve tavsiyelerinin günümüzdeki eğitim sistemini düşündüğümüzde ne

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall2014

kadar gerçekçi ve geçerli olduğunu farketmemiz çok gariptir. Hayatı boyunca barışçıl ve insancıl görüşleri destekleyen LordRussell eğitim anlayışını açıklarken eğitimin aslında çok sade ve özgür bir süreç olması gerektiğini savunmuştur. Russell’ın bilgiyi sevdirmeye yönelik, ezbercilikten uzak ve öğrencinin ihtiyaçlarını ilgisini gözetten eğitim sistemi içinde yaşadığımız yüzyılda ütopyik olmaktan çıkıp pratik bir hal alırsa eğitimde özlenen gelişme görülebilir.

KAYNAKÇA

- AKYÜZ, Y. (2004) Türk Eğitim Tarihi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ALLARD, E. (1971) Institutionalized Radicalism in Decline of Ideology. New York
- ALTHUSSER, L. İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları. Çev. Y. Alp, M. Özışık, İstanbul: İletişim Yayınları, 1991.
- BULAÇ, A. (2013, Aralık 5) Devlet eğitmeli mi? Zaman [Elektronik Sürüm]http://www.zaman.com.tr/ali-bulac/devlet-egitmeli-mi_2177635.html/Erişim tarihi:03.05.2014
- CORLU, M. S., BURLBAW, L.M., CAPRARO, R. M., HAN, S., & CORLU, M. A. (2010). The Ottoman palaces school and the man with multiple talents, Matrakçı Nasuh. Journal of the Korea Society of Mathematical Education Series D: Research in Mathematical Education, 14(1), 19-31.
- DAVİD, N. (2012, Ağustos 13) Borderline Views: Gov’t intervention in education. The Jerusalem Post. [Elektronik Sürüm]<http://www.jpost.com/Opinion/Columnists/Borderline-Views-Govt-intervention-in-education/>Erişim tarihi:03.05.2014
- DURMUŞÇELEBİ, M., BİLGİLİ, A (2014) “ Yeni (12 yıllık) Eğitim Sistemi, Karşılaşılan Sorunlar ve Dünyadaki Uygulamalardan Bazılarının İncelenmesi” TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/2, Winter 2014, www.turkishstudies.net, DOI Number:10.7827/TurkishStudies.6122, p.603-621.
- GÜL, F (2002, Şubat). Bertrand Russell’ın felsefe anlayışı üzerine bir inceleme. Felsefe Dünyası, 36, 117-129
- HEGEL, G.W.F. Tarihte Akıl. Çev. Önay Sözer. Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2003.
<http://egitimilkesen.org/ulus-devlet-egitim-ve-ideoloji/> Erişim tarihi:06.08.2014
- JOHN R. Lott, Jr (1987) Why Is Education Publicly Provided? A Critical Survey. Cato Journal, 7 (2), 475-501.
- KAYA, Y.K. (1989) İnsan yetiştirme düzenimize yeni bir bakış (Eğitimde model arayışı). Ankara: Bilim Yayınları.
- KOPLAY, A (2007) <http://www.kayad.org.tr/yayingoster.php?idyayinlar=15> Erişim tarihi:03.05.2014
- LACLAU, E. İdeoloji ve Politika, Çev. Hüseyin Sarıca, İstanbul: Belge Yayınları. 1998.
- LordRussell and democracy. (14 Eylül 1953). The Guardian [Elektronik Sürüm] <http://www.theguardian.com/news/1953/sep/14/mainsection.fromthearchive> Erişim Tarihi: 06.08.2014

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

- MANNHEİM, K. (1968) *Ideology and Utopia: An Introduction to the Sociology of Knowledge*. London: Routledge & Kegan Paul
- MARX, K. (1845-1846) *The German Ideology*. [Elektronik Sürüm] <http://www.marxists.org/archive/marx/works/1845/german-ideology/index.htm> Erişim Tarihi:06.08.2014
- MİLL, J.S. (1998) *On Liberty* [Elektronik Sürüm] Pennsylvania: Pennsylvania State University.
- MUTLU, T. (2013) “Erken Cumhuriyette Beden Eğitimi ve Sporun İdeolojik Temelleri.” *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/6, Spring 2013, www.turkishstudies.net, DOI Number: 10.7827/TurkishStudies.4895. p. 729-740.
- NİETZCHE, F.W., *Gelecekteki Felsefe*. Çev. Ümit Özdağ, Ankara: İmge Yayınları, 1991
- OKTAY, A. (2013, 29 Kasım). 21. yy'ın insanını yetiştirmek. *Hürriyet*. [Elektronik Sürüm]. <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/25240993.asp> Erişim tarihi: 04.05.2014
- OMURTAG, Y. ve KARAÇAY, T. (2004) 21.yy'da yeni dünya düzeni ve eğitim (bir utopia) [Elektronik Sürüm]. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, Çağrılı Konuşma*, Ankara Üniversitesi. Erişim: 25 Haziran 2014, <http://www.baskent.edu.tr/~tkaracay/etudio/agora/egitim/21yy.html/>
- ÖNCE, B. (2012, Ekim 18) *Ulus-Devlet, Eğitim ve İdeoloji*. *Tasfiye Dergisi* [Elektronik Sürüm]
- Platon (2008) *Devlet*. İstanbul: Kitap zamanı yayınları.
- ROUSSEAU, J.J (2009) *Emile ya da Eğitim Üzerine*. İstanbul: Say.
- RUSSELL, B. (1935) *In Praise of Idleness*. London: George Allen & Unwin.
- RUSSELL, B. (1938) *Power: A new social analysis*. New York: W. W. Norton
- RUSSELL, B. (1952) *The Impact of Science on Society*. Prussian University in Berlin s.50 New York: Simon & Schuster.
- RUSSELL, B. (1961) *Has man a future ?* New York: A & U
- RUSSELL, B. (1963) *Dünyamızın Sorunları*. İstanbul: Çan Yayınları.
- RUSSELL, B. (1993). *Eğitim Üzerine*. İstanbul: Say
- RUSSELL, B. *Sceptical Essays*. Çev. Nermin Arık. Tubitak Popüler Eğitim Kitapları, 2010.
- STEEG, M. Van der (2005) *Why should governments intervene in education, and how effective is education policy?* CPB Memorandum. CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. [Elektronik Sürüm]. <http://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/memo1220.pdf/> Erişim tarihi: 28.06.2014
- STİGLER, George J. (1970) “Director’s Law of Public Income Redistribution.” *Journal of Law and Economics* 13(4), 1-12.
- ŞİMŞEK, U., KÜÇÜK, B. ve TOPKAYA, Y. (2012) *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarının İdeolojik Temelleri*. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/4-II, Fall 2012 www.turkishstudies.net, DOI Number: 10.7827/TurkishStudies.4212, p. 2809-2823

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

- TAYLOR ve Francis elektronik kütüphane (2009).The Autobiography of Bertrand Russell. Erişim tarihi: 15.04.2014, <http://books.google.com.cy>
- TDK. Güncel Türkçe Sözlük. (2006) (TDK-GTS) Erişim tarihi: 03.05.2014 http://tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.53724fd2df42c5.46203576
- TEZCAN, M. (1997) Eğitim Sosyolojisi, Ankara: Kendi Basımı
- UYGUN, S.(2007) <http://www.selcukuygun.com/site/?p=92> Erişim tarihi:04.05.2014
- WEBER, M. Sosyoloji Yazıları. Çev. Taha Parla. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1993
- WEST, E.G. (1970) EducationandtheState. 2d ed. London: Institute of EconomicAffairs.
- YILMAZ, A. (2001) BertrandRussell ve Eğitim. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,10, 66-71.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/11 Fall 2014

